

Publieksversie GLB Pilot Kringloopco-op NKS

Kringloopcoöperatie Noordelijke Kleischil

Agrarische ondernemers in het Groningse deel van de Noordelijke Kleischil willen werk maken van gezonde landbouwbodems en het meer regionaal sluiten van kringlopen. Dit vraagt om samenwerking, en om dit te faciliteren is het idee ontstaan van een kringloopcoöperatie die boeren (en andere grondgebruikers) ondersteunt bij het toegroeien naar kringlooplandbouw.

Dit sluit aan bij de kringloopvisie van het ministerie van LNV “Landbouw, natuur en voedsel: waardevol verbonden”. Bij kringlooplandbouw past een weerbaar landbouwsysteem en de basis daarvoor begint bij een robuuste bodem en verminderde behoefte aan input van buitenaf. Kringlooplandbouw vraagt om een samenwerking tussen partijen om zo de onnodige milieu verliezen tot een minimum te beperken.

Maar waarom een coöperatie?

Wij zien de coöperatie als een samenwerkingsvorm van toegevoegde waarde die kringlooplandbouw faciliteert. Een coöperatie die de kringlooplandbouw in de regio organiseert, regelt zaken rond de uitwisselingen van grond en/of organische (rest)stromen als mest en stro, maakt afspraken met terrein behorende organisaties of andere instanties, zoals bijvoorbeeld in de omgeving over de het beschikbaar komen van organische reststromen, en beschikt over up-to-date kennis van relevante wet- en regelgeving. Een kringloopcoöperatie, staat midden in het gebied en kan kansen voor kringlooplandbouw identificeren die zonder deze samenwerkingsvorm gemist worden.

Centraal staat dat de doelen van de coöperatie ook aansluiten bij de doelen van ondernemers voor zijn of haar bedrijf en percelen. De coöperatie moet worden gedragen door de leden, om zo eigenlijk op regionale schaal een groot gemengd bedrijf te creëren. Juist door op verschillende onderdelen binnen de bedrijfsvoering de samenwerking te zoeken met andere agrarische bedrijven, overheden of de productie- en consumptieketen, kan er beter aan bepaalde opgaven worden gewerkt die op individueel niveau vaak lastig aan te pakken zijn.

Wat is hiervoor nodig?

Het is van belang om een goede samenwerking vorm te geven tussen en met agrariërs en contacten te leggen met partners die bij kunnen dragen aan het realiseren van de coöperatie en de doelen die zij heeft. In de GLB pilot willen we onderzoeken waarin de coöperatie zijn meerwaarde kan hebben en bij voorkeur een verdienmodel opleveren die niet alleen bijdraagt aan de maatschappelijke doelen, maar ook bijdraagt aan het verdienvermogen van de deelnemende agrariërs.

Wat zijn de doelstellingen?

Het hoofddoel van het project is verkrijgen van inzicht in de randvoorwaarden, benodigde organisatievorm, producten en diensten, organisatievorm, financieringsbehoefte, knelpunten in wet- en regelgeving en deelnamebereidheid onder boeren aan een organisatievorm die het sluiten van kringlopen binnen de landbouw op regionale schaal faciliteert om daarmee de vormgeving van toekomstig beleid en subsidie instrumentarium vorm te kunnen geven.

Naast een projectdoel is er ook een gebiedsdoel. Met dit project beoogt de aanvrager bij te dragen aan het meer sluiten van de regionale kringloop in Noord-Nederland op het gebied van fosfaat en stikstof middels het organiseren van regionale samenwerking, en daarmee te werken aan een betere bodemgezondheid op de 10 percelen van de deelnemers en invulling te geven aan het streefbeeld natuurinclusieve landbouw voor de Noordelijke Kleischil

Meer concreet is het hoofddoel als volgt uitgewerkt in subdoelen.

1. Inzicht in de haalbaarheid en effectiviteit van een coöperatie of ander samenwerkingsmodel om kringlooplandbouw te faciliteren.
2. Inzicht in de ontwerpvoorwaarden voor een succesvolle kringloopcoöperatie.
3. Haalbaarheid van het sluiten van kringlopen op diverse schaalniveaus: bedrijf, gebied, regio.
4. Praktisch: hoe gaan we een regionale kringloopcoöperatie duurzaam realiseren.
5. Belemmeringen in huidige wetgeving signaleren.
6. Bijdragen aan de realisatie van een kringloopcoöperatie in Noord Groningen.
7. Kennis en kennisoverdracht over samenwerking en kringlooplandbouw in de regio brengen.

Wat levert het op voor de ondernemer?

De kringloopcoöperatie dient vooral voordelen te hebben voor de boer, naast het bijdragen aan maatschappelijke doelen. De coöperatie kan samenwerking stimuleren, ondernemers ontzorgen, en via kennisuitwisseling en kennisimpulsen een bijdrage leveren aan beleid.

Het project in 2022 en 2023

Het project kent meerdere fases. Een verkenning, het uitwerken van een business- en werkplan voor de coöperatie, het oprichten van de coöperatie en in de praktijk brengen, en het monitoren en evalueren van de opgedane praktijkervaringen.

Verkenning- en behoefteonderzoek

Het eerste jaar van de pilot wordt gebruikt om meer inzicht te krijgen in de wensen van de deelnemers en betrokken partijen. Hiervoor wordt een behoeften- en wensenonderzoek uitgevoerd in de vorm van interviews en een bureaustudie. Aangezien ook bij andere grondgebruikers mogelijke (rest)stromen beschikbaar zijn worden bij het verkennend onderzoek ook terreinbeheerders en overheden betrokken. Daarnaast worden ideeën en wensen t.a.v. de organisatie- en financieringsstructuur opgehaald en verkend waar mogelijk op bestaande organisatieverbanden aangesloten kan worden.

Business- en werkplan

Op basis van het behoeftenonderzoek worden een businessplan en een werkplan voor de coöperatie in oprichting gemaakt. Het businessplan is een meerjarig plan voor de organisatie en exploitatie. Het werkplan is meer een inhoudelijk plan voor de uitwisseling van stoffen, stromen en grond. Dit plan is gebaseerd op de individuele wensen van agrariërs.

Oprichting en werking coöperatie

De coöperatie wordt daadwerkelijk opgericht en gaat het werkplan voor 2023 uitvoeren. De uitvoering wordt gestart met medewerkers van het Collectief Midden Groningen, maar in de pilot wordt ook onderzocht wie deze rol het beste in het gebied tot uitvoering kan brengen.

Evaluatie en monitoring

Tijdens het 1e jaar van de coöperatie houden we de vinger aan de pols: hoe verloopt de uitvoering, waar lopen we tegenaan en wat heeft bijsturing? Daarnaast wordt o.b.v. de plannen gerekend aan de mate van geslotenheid van kringlopen en de bijdrage daarin die de coöperatie toevoegt.

Hoe nu verder?

Heeft u interesse om mee te denken, of om op termijn deel te nemen aan het uitvoeringsjaar?

Stuur dan bericht naar jannykooistra@collectiefmidden groningen.nl